

MAGAZIN

cultural-istoric și de informație

REVISTĂ A ROMÂNILOR DE PRETUTINDENI

DIRECTOR: VASILE TODI

REDACTOR-ȘEF: ȘTEFAN TARJOC

VEȘNICA TRISTEȚE ROMÂNEASCĂ

PREOȚII ȘI ÎNVĂȚĂTORII N'AU PRIMIT DE SĂRBĂTORI NICI MĂCAR LEAFA PE O SINGURĂ LUNĂ

Interpelat în Cameră asupra neachitării salariilor funcționarilor publici, de mai multe luni de zile, d. ministru de finanțe a declarat de pe tribuna ministerială, înainte de a lua vacanță Parlamentul, că de sărbători administrațiile financiare vor plăti lefurile funcționarilor pe cel puțin o lună de zile. În orașele cu administrații financiare, dispozițiile ministrului de finanțe, cu privire la achitarea salariilor au fost

mai mult sau mai puțin respectate. Nu tot astfel însă în orașele de provincie și în special la sate unde bieții slujbași în zadar și-au așteptat leafa.

Primim plângeri din toate părțile Banatului. Nu mai sunt proteste, scrisorile intelectualilor noștri de la sate, ci tânguiri disperate, emoționante. Crăciunul i-a surprins fără un singur ban. Cei mai mulți n'au fost în stare să-și aducă copiii de la școală, fiindcă n'au fost în stare să facă rost de bani pentru călătorie. Au fost familii care au rămas fără o bucată de pâine în casă.

Sărmanii oameni au trăit cel mai trist Crăciun. Un adevărat Crăciun al mizeriei.

Nu știm dacă N. Iorga și d. ministru al finanțelor știu că salariile preoților

SĂRBĂTORI...

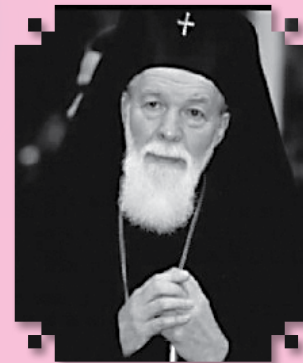
S-au adunat și Magii și păstorii
Și-au vrut să vadă vârstnicul născut,
Căci Cel din fașă, străbătuse nozii,
Venise-n lume: „Cel fără-de-nceput”.
...FERICITE!

și învățătorilor n'au fost achitate nici măcar pe luna promisă. Dacă n'o știm, le-o spunem noi. Pentru a lua măsuri ca cel puțin de Anul Nou, dascălii sateilor să-și primească banii. Fiindcă DIN AUGUST N'AU MAI PRIMIT NICI O LĂSCAE.

Și nu e drept ca guvernul să favorizeze o clasă a funcționarilor în dauna alteia, când știe prea bine că toți își fac la fel datoria către țară și neam.

Nicolae IORGA

Articol din ziarul „VESTUL”, anul II, nr. 424, 6 ianuarie 1932.

Cinstiți credincioși și credincioase,

Astăzi, când sărbătorim din nou nașterea Pruncului dumnezeiesc, să-L primim cu toată dragostea în sălașul sufletului nostru, cu inima curată și bună. Să ne închinăm Lui cu credință, ca păstorii și magii și să-Î aducem daruri scumpe din vistieria sufletului nostru: rugăciunea curată a inimii, ca o tămâie bine primită, pacea și bunăvoința cugetului, sfințenia vieții. În această zi de înălțare sufletească pentru toți creștinii, Vă binecuvântează și mă rog pentru mântuirea și pentru fericirea Voastră a tuturor întru Hristos. "Dar Domnul păcii, însuși să ne dăruiască pacea pururea întru toate. Domnul să fie cu noi cu toți" (II Tesaloniceni 3, 16).

Al vostru pururea către Domnul rugător și de tot binele voitor,

✝ NICOLAE

Arhiepiscop și Mitropolitul Banatului

Poezii din temnițe comuniste

Simion LEFTER

Noapte bună mamă, noapte bună, suflet scump neprețuit balsam, au venit și stelele să-ți spună că-i târziu și-ai adormit la geam.

Luna a apus după ulucă și-ai rămas iar singură'n pervaz.

Du-te mamă, du-te și te culcă în zadar ai așteptat și azi.

Și icoana parcă stă să plângă peste păru-ți viscolit de nea, candela-i aproape să se stingă, ai uitat azi mamă și de ea.

Mamei

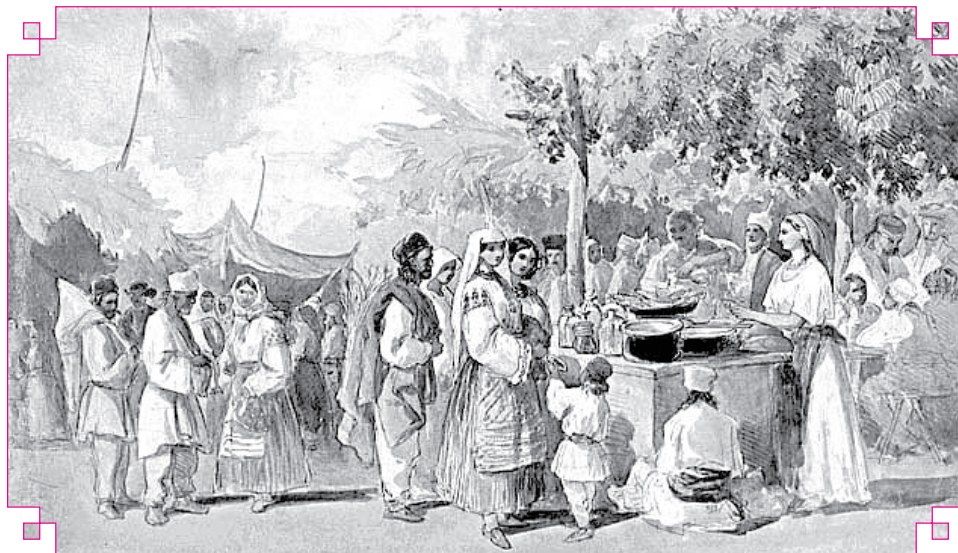
An de an, ba azi ba mâine, poate, îți aștepti feciorul în pridvor. El prin închisori se stinge'n noapte, biciuit pe drumul robilor.

Noapte bună, noapte bună mamă, Domnul să-ți aline visul drag, negura s'o vezi cum se destramă să-ți îmbrățișezi fecioru'n prag.

"FRUMUSEȚE DE BARD PERVERS"

1971, martie. Alexandru Jeleleanu, redactorul șef al revistei Orient, mă trimite la Hotelul P.C.R. să-i iau un interviu lui Victor Eftimiu. E în Timișoara, va ține o conferință despre teatrul grec, revista noastră trebuie să marcheze prezența lui în oraș. Mă așteaptă la ora șase, să fiu acolo. Să nu întârzii.

La șase fără un sfert sunt în holul hotelului și aștept, aștept. Apare o blondă superbă care-mi spune că ea e secretara maestrului, ea mă va conduce în cameră. Surâde și mă previne: maestrul e în pat fiindcă e un pic obosit, a avut parte de niște gazde minunate care l-au plimbat peste tot. E obosit, dar îmi va da interviul. Celebrul scrii-

Târgul Drăgaica, Carol Popp de Szathmáry

tor e în pat, infoliat în pături, dar nu doarme. Mă așteaptă așa, cu capul în pernă. Îmi spune că superba doamnă care m-a întâmpinat este nepoata lui Ilarie Chendi, mareele critic, am auzit de el? Se ridică în capul oaselor ca să-mi atragă atenția că ilustrul Chendi a fost prietenul lui. Știu că ați fost prieten și cu Mircea Eliade, spun repede, ca să supralicitez. Nuuuuuuuu, zice iritat Maestrul. Nu pot spune că am fost prieten cu el, el era mai tânăr. Era prea tânăr. Dar el a scris foarte bine despre mine, fooooooarte bine. A scris că e genial, susură nepoata criticului Ilarie

(continuare în pag. a 2a)

Cornel UNGUREANU

ANUL XVI
NR. 12 (202)

DECEMBRIE
UNDREA

Tel. 0721.935.392 Fax: 021.519.9551
WWW.MAGAZINMR.RO MAGAZINMR@YAHOO.COM

ISSN:
1453-2700

2010

PERFECTIUNE ȘI EXTAZ

Exercițiul existenței este polarizat de aceste două finalități care se dumiresc una pe cealaltă, care se conțin una pe cealaltă, străduindu-se să motiveze într-un fel balansul inegal al vieții care se scurge acrobatic prin albia unei hermeneutici involburate, vecină cu întunericul și lumina. Perfecțiunea naște extazul, iar extazul acoperă perfecțiunea. Chiar și „micile imperfecțiuni” pe care se fundamentează secolul XXI, nu sunt decât momente intermediare ale unei perfecțiuni generale fără de care nimic nu și-ar găsi sensul. Cuvintele dezvăluie frânturi de perfecțiune, înghit în ele bucățele mici de extaz care leagă lumea de cosmos, mici transcendențe de serviciu prin care cotidianul tinde către inextricabila perfecțiune care-l conține, care se insinuează în taină printre lucruri. Un univers straniu se deschide între limitele existenței. Limitele de sus ar fi perfecțiunea și extazul care se manifestă îngemănate, îngrozitoare prin intangibilitatea lor, esențiale pentru fundamentarea lumii în cosmos. Limita de jos a existenței, aproape că nu are nume, pentru că existența se imaginează și se acceptă pe sine numai ca tindere către limita de sus, limita de jos este atât de inimaginabilă pentru existență încât aproape că nu are o reprezen-

tare, fiind imaginată printr-o sumedenie de cuvinte care desemnează tot raporturi cu perfecțiunea. Rațiunea și intelectul nu poate cuprinde niciuna dintre limite: nici perfecțiune și nici, să zicem, abisul. Oricât ar încerca să le explice, intelectul nu poate avea acces la esență. De ce? Deoarece cuvântul nu ne reprezintă idei ci exclusiv simțăminte. Nu există ideea de perfecțiune. Perfecțiunea rămâne mereu o stare completă, ea se poate disipa în idei, dar nu se poate revela pe sine în idee. Perfecțiunea nu poate fi idee și ideea nu poate fi perfectă. Rațiunii și intelectului perfecțiunea îi rămâne inaccesibilă, pentru că rațiunea și intelectul văd doar frânturi de lume. Inima are acces la perfecțiune și la extaz. Nu există un extaz al minții. Extazul este întotdeauna al inimii, chiar și în cazul în care el servește mintea. Intelectul este organul neputinței. Inteligența este întotdeauna avântul pur. Inteligența taie lumea pe verticală, fiind în același timp perfecțiune și extaz, manifestându-se nemijlocit în vremea clipei, participând nemijlocit la nemijlocirea ei. Inteligența e transcendență pură, în ea toate tainele se dizolvă și se descoperă, ea este cea care dezvăluie totul, ea este lumina care face metafizica nu posibilă, ci prezentă, permanentă și grăitoare.

Inteligența trăiește în metafizică iar metafizica se manifestă ca inteligență. Intelectul nu se poate ocupa de metafizică, la fel cum nu se poate ocupa de inteligență. Amândouă îi sunt inaccesibile. Intelectul este păcatul original, este căderea primară, orbirea confortabilă a superficialității. Moartea este singura salvare. Ea vine și pleacă păstrând intactă zestrea imuabilă a lumii. Ea curăță lumea de neputința întâlnirii cu ea însăși. Perfecțiunea actului morții este egală cu perfecțiunea actului vieții. Multitudinea de lumi paralele se înnoadă în momentul morții cu aceeași intensitate cu care se deznoadă în momentul vieții. Traiul vieții, existența, este o continuă căutare de noduri. Ființa își aleargă moartea, își caută moartea, fiindcă moartea este o adâncire în existență, un extaz al lui a fi, o condensare fantastică a cosmosului irepetabil care iese din timp și se proiectează în spectrul permanențelor. Moartea nu disipă ființa, o concentrează. Ea orientează ființa către scopul ei. Fără moarte ființa e condamnată la infinitul abisal, la dizolvarea în haosul primordial, la orbirea perpetuă, la dispariția semnelor. Fără prezența morții ființa nu poate exista. Ființa e ființă doar cu „moartea în pânțele”.

Atanase ȘTEFU

PE MAMELE COPIILOR

Deși trăim într-o țară cu-n spor demografic negativ, cu toate că ne pronunțăm împotriva îmbătrânirii forței de muncă, prin actualele politici ale Guvernului, se trage în direcția opusă. Nu putem ține mamele doi ani în concedii postnatale, dar putem ține mașini de lux pentru conducerea de orice fel, suportate de stat. Când Guvernul vrea să reducă și să taie să înceapă de la cap nu de la gura copiilor noștri. Vrem să avem copii vânjoși și sănătoși... atunci de ce-i luăm de lângă mame. Am ajuns la fundul sacului și nu mai avem de unde să tăiem. Atunci hai să limităm nașterile ca în China. Sau am putea vinde copiii în exces. Cred că s-ar putea lua bani buni pe dânșii. Apoi am putea da și mamele lor în export temporar.

Totuși, cu toate că avem printre cei mai frumoși și mai eminenti copii din lume (fapt dovedit la toate olimpiadele școlare internaționale unde se clasează pe primele locuri an de an), ne luptăm să găsim metode care să-i scoată din competiție, adică le amanetăm viitorul.

Dacă trebuie neapărat să sacrificăm pe cineva atunci să-i sacrificăm pe vârstnici, diminuându-le pensiile că oricum sunt neîndestulătoare. Dar să-i lăsăm pe bebeluși la pieptul mamelor. Dacă ar putea bebelușii ar face grevă... n-ar mai zâmbi niciunui politician în vecii vecilor.

Dr. Ec. Ștefan TARJOC

"FRUMUSEȚE DE BARD PERVERS"

(urmăre din pag. 1)

Chendi. Daaa, a scris foarte bine. Dar și eu i-am luat apărarea atunci când toți îl atacau. Ca niște fiare.

Dacă vrei să scrii că am fost apropiat de el, scrie. Îi făceau pornograf. Eu i-am luat apărarea, trebuia să le spun proștilor ce înseamnă pornograf!

Pe urmă Victor Eftimiu laudă Timișoara și își amintește iar de tinerețea lui pariziană. Suntem în timpul inundațiilor, deplângem soarta inundațiilor, apoi Maestrul își amintește cum s-a revărsat Sena când el era la Paris. Ce umezeală era atunci la Paris. De acolo i se trag reumatismele — din vremurile în care era la Paris și s-a revărsat Sena. Pe la începutul secolului, precizează domnișoara Chendi. Da, zice cu of Maestrul, de-aia îl iubiți voi pe Eliade, fiindcă e la Paris. Nu-i la Paris, surâde frumoasa blondă, e în America. Da, știu că e în America, dar Parisul l-a făcut celebru. A scris foarte bine despre mine. Dar și eu... Ați scris că nu e pornograf, că e un adevărat scriitor, intervine superba nepoată. Da da, ce vrei să mă mai întreb? II întreb, discutăm, eu notez ca un redactor conștiincios al revistei Orizont. Discuția se mută mereu spre reumatismele pariziene, Victor Eftimiu îmi spune cât îl chinuie. Iată ce poate face societatea capitalistă. O roagă pe superba blondă să se așeze în pat lângă el ca să-i calmeze durerile. Plec repede, ajung la redacție și dactilografiez interviul. Redactorul șef îmi atrage atenția că nu are rost să scriu povestea cu Mircea Eliade - lui i se pare că a inventat-o. Să o scoatem. Interviul apare semnat Valeriu Ganea. E fără Mircea Eliade și fără intervențiile secretarei. La Zăguzeni descopăr, în arhivele doamnei Kugler, articole care îmi arată că Victor Eftimiu n-a fantazat. Există, în Cuvântul, un ultraelogios eseu despre Victor Eftimiu, Maestrul n-avea cum să uite de el. Eftimiu este contestat, spune Mircea Eliade, fiindcă este bărbat frumos. „Frumusețea de bard pervers” i-a adus neșansa.

"Cine te-a înscris în rândurile de poeți?"

M-ar fi surprins modul în care a fost interogat poetul și eseistul Iosif Brodski, rus devenit prin convingeri ideologice, sovietic, arestat în 1964 sub acuzația de parazitism, dacă nu aș fi știut că Stalin, numea scriitorii, „ingineri de suflete”. Dacă în fosta URSS, interogatoriul său a circulat sub formă clandestină, în Occident transcrierea procesului, realizată de Frida Vigdorova, a circulat ca material de contrabandă. Citindu-l, e greu de crezut, că popoarele care au cunoscut socialismul vor dori să se întoarcă la el:

V.T.

Judecător: Și ce este profesia ta, în general?

Brodsky: Sunt poet și traducător literar.

Judecător: Cine te recunoaște ca un poet? Cine te-a înscris în rândurile de poeți?

Brodsky: Niciunul. Cine să mă înscrie? Cine să mă înscrie în rândurile omenirii?

Judecător: Ai aceste studii?

Brodsky: Aceste...?

Judecător: Cum ai devenit un poet? Nu ai încercat chiar de a termina liceul în cazul în care se pregătesc, în cazul în care le predau?

Brodsky: Eu nu cred că a-și putea obține acest lucru de la școală.

Judecător: Cum atunci?

Brodsky: Cred că ... vine de la Dumnezeu, da Dumnezeu.

INVIDIA INVIDIA INVIDIA

Într-o zi, vecinul nostru de bloc și-a luat un aparat de aer condiționat. Era un zăduf îngrozitor, dar noi n-aveam aparat de aer condiționat și nici bani ca să ne cumpărăm unul. Sufeream de căldură și de invidie. Aveam însă o bibliotecă. Ne-am uitat în ea și am scos cugetările lui Seneca. Am citit de acolo o pagină-două despre bine și sensul vieții și, deși cald tot ne era, nu l-am mai invidiat pe vecin.

Ceva mai târziu, vecinul și-a deschis un butic și a început să umble îmbrăcat la costum la patru ace. Noi - tot cu blugi.

Nu-i nimic - ne-am zis liniștiți, citind un capitol din *Etica* lui Spinoza. Apoi vecinul a apărut deodată într-un Megane argintiu. Noi n-aveam nici bicicletă, dar l-am disprețuit citind din *Phaidon* al lui Platon. Mai târziu, vecinul a schimbat Meganul pe Merțan. Nu ne-a păsat, căci și noi îl schimbaserăm deja pe Platon cu Aristotel. Și-a luat și un 4x4, cel mai mare de pe stradă. Noi l-am luat pe Marcus Aurelius, care ne-a făcut să zâmbim împăcați.

A mai trecut o vreme și vecinul și-a luat nevastă nouă: blondă, frumoasă, tânără. Noi - tot cu cea veche, dar am luat *Evanghelia după Ioan*. Vecinul și-a îmbrăcat soața cu o garderobă întreagă și cu blănuri, bașca bijuteriile. Noi ne-am îmbrăcat spiritul citind din *Eclesiast*. În fine, vecinul s-a mutat într-o vilă la șosea, cu gard mare, bodigarzi și piscină. Am rezistat și de data aceasta eroic, citind *Richard II* consolată cu *Macbeth*. O a treia - la mare: am recurs

la *Invierea* lui Tolstoi, al cărei efect l-am consolidat cu Ghilgameș, Ghandi și *Declarația de iubire* a lui Liiceanu. Ne-am simțit cu mult mai bine.

L-au dat la televizor la o emisiune foarte populară. Ne-am stăpânit emoția cu o porție de Caragiale. L-au dat a doua oară cu mare succes: am fi suferit dacă nu ne-ar fi ajutat Ananda Coomaraswamy, *Cartea lui Iov* și *Cazul Wagner* al lui Nietzsche.

Așa a trecut ceva mai mult timp... Vecinul își lua case, mașini, iahturi, femei. Noi răspundeam cu Balzac, Thomas Mann, Hegel, Berdiaev. Lupta era strânsă, dar echilibrată. În sfârșit, într-o zi l-au arătat cu cătușe la mâini, umflat de DNA. Am răsfoit atunci fericiti *Apocalipsa*. Dar peste vreo două săptămâni, vecinul nostru era eliberat și chiar și-a anunțat candidatura pe listele unui partid majoritar.

Scârbiți, ne-am uitat în bibliotecă. N-am mai văzut nimic.

Ne-am uitat pentru a doua oară. Nu ne-a venit să credem. Pentru a treia oară ne-am uitat cu atenție. Același rezultat: citiserăm toate cărțile.

Și atunci ne-a cuprins invidia...

Popor român, nu te-ai săturat să stai pe locul mortului și să fii condus de toți tâmpiții?

Dan PURIC

cântec din samizdat

ZECE MEMBRI DE PARTID

Zece membri de partid
Visau viață nouă
Unul a vorbit în vis,
Și-au rămas doar nouă.
Nouă membri de partid
De marxism s-au copt!
Unul s-a răscopt din ei,
Și-au rămas doar opt!
Opt membri de partid
Au trecut la fapte ...
Unul a trecut la Tito!

Și-au rămas doar șapte!
Șapte membri de partid
Fac afaceri grase,
Unul a intrat la zdup
Și-au rămas doar șase!
Șase membri de partid
Au strigat lozinci,
Unul a strigat greșit
Și-au rămas doar cinci!
Cinci membri de partid
Când au fost la teatru,

Unul n-a aplaudat
Și-au rămas doar patru!
Patru membri de partid
Și cam toți evrei,
Unul a plecat în Eretz
Și-au rămas doar trei!
Trei membri de partid
Vorbeau de război!
Unul a vorbit cam mult,
Și-au rămas doar doi!
Doi membri de partid

Mândri ca păunul.
Unul a înnebunit,
Și-a rămas doar unul!
Un membru de partid,
Cel mai lămurit.
A plecat cu Onete-ul
Și n-a mai venit!
ZERO membri de partid,
Luptă pentru pace.
Că partidul nostru drag
Știe el ce face!

Păstorel

"NU EXISTĂ TRĂDARE FĂRĂ GREC LA MIJLOC"

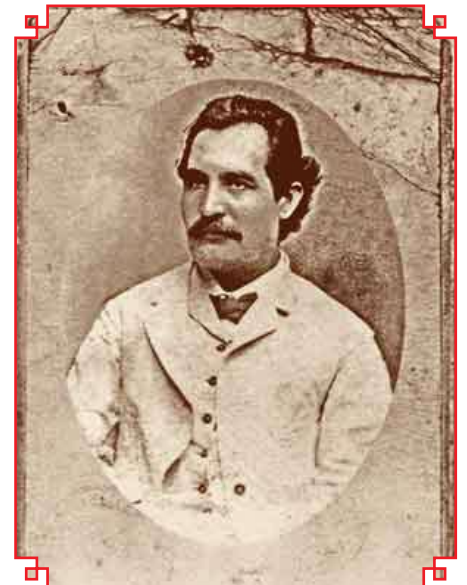
Totuși, mai păstrez în minte câteva întâmplări inedite pe care le spun și cititorilor dvs. Era pe vremea când Eminescu lucra ca redactor la "Timpul". Prin plecarea din redacție a lui Slavici, Caragiale ș.a., poetul rămăsese să ducă greul ziarului. Oboseala și surescitarea sa nervoasă sporeau și datorită amestecului lui Maiorescu în relațiile sale cu Veronica Micle. Poetul era într-una din acele clipe de proastă dispoziție, când răspundea la întrebări monosilabic: da, nu. În această stare l-a găsit tatăl meu, care a venit de la Rîmnicu Sărat ca să-l vadă. Au mers împreună la "Union" să bea o cafea. Prin fața mesei lor tocmai trecea Duiliu Zamfirescu, care căuta de mult, cu asiduitate, să se apropie de poet. Eminescu însă nu îl prea înghițea. Fie că acesta debutase la revista lui Macedonski "Literatorul", fie că avea o morgă de aristocrat, astfel încât la cuvintele acestuia "salut maestre", unchiul meu - poetul - s-a ridicat nervos în picioare și i-a spus: "Ce-ai cu mine, domnule, de ce nu mă lași în pace? Îți datorez ceva? Ce, vrei să scriu că ai talent? N-ai, domnule, lasă-te de poezie!"

- Ceea ce era în mare parte adevărat, pentru că, după cum se știe, Duiliu Zamfirescu a intrat în istoria literaturii noastre ca prozator...

- O altă întâmplare inedită pe care mi-a povestit-o tata scoate în lumină mîndria pe care au moștenit-o copiii căminului Eminovici, deci și poetul, de la bătrîn. Într-o bună zi s-a oprit la poarta casei lor din Ipotești caleașca hatmanului Bașotă, descendent al unei trufașe familii de pe vremea lui Răzvan Vodă. Acesta i-a spus unui țaran: "Cheamă-l pe căminarul Eminovici!". Țăranul s-a dus, l-a chemat, dar a primit următorul răspuns: "Spune-i lui boier Bașotă că tot atîta cît îi de la mine pîn'la el, îi și de la el pîn'la mine". (Întâmplări relatate de Gh. Eminescu, fiul lui Mateiu Eminescu, frate al poetului M. Eminescu. Gh. Eminescu, este autorul unei interesante monografii "Napoleon")

Despre incidentul avut de Eminescu cu Caragiale, pe cînd poetul lucra la "Timpul" și despre care tatăl meu mi-a povestit cu lux de amănunte. Poetul i-a spus într-o zi: "Matei, în lipsa mea la redacție Caragiale a venit și mi-a spart sertarul". Și tot el, după câteva clipe: "Ce vrei, măi Matei, nu există trădare fără grec la mijloc". Incident după care cei doi clasici s-au împăcat. Ce se întîmplase? Dramaturgul, știind că Eminescu se află în posesia unor documente compromițătoare (pe care i le dăduse fostul prim-ministru Manolache Epureanu), la adresa ministrului liberal C. A. Rosetti, pe care intenționa să le publice, le-a sustras și i le-a dat acestuia din urmă. Astfel se explică cum Caragiale, conservator în politică, a căpătat totuși post de revizor școlar într-un guvern liberal.

(Întâmplări relatate de Gh. Eminescu, fiul lui Mateiu Eminescu, frate al poetului Mihai Eminescu)

DRUMEȚ PRIN ȚARA BANATULUI

Cu câtă voluptate se cațără toamna spre vârful arborilor; este aceeași toamnă căreia cu puțină vreme în urmă, i-am admirat delicatețea cu care învelea cu fusta-i rubinie, apa Dunării odihnind. Urc și cavatine plutesc pe inimile frunzelor îngălbenite de dorul verii. Pășesc încet, cu gândul la mulții jurnaliști tineri pe care i-am întâlnit în zilele trecute - veniți pentru a se angaja la jurnalele editate de Trustul de Presă „Magazin” - și care nu auziseră de Pamfil Șeicaru! Urc spre mănăstirea Sf. Ana, spre culmea pe

Există un lucru pe care nici Dumnezeu nu-l poate face: să facă neîntâmplare cele întâmplare.

Sf. Augustin

care un tânăr, tânăr sublocotenent al Regimentului 17 Infanterie, voluntar în Primul Război Mondial, îngropat fiind de viu într-o groapă săpată de un obuz explodat, și-a jurat să dureze o mănăstire pentru viața pe care Dumnezeu i-a cruțat-o: Pamfil Șeicaru. Până vor afla și studenții facultăților de jurnalistică numele fondatorului presei moderne românești, iată un fragment din biografia scrisă cu propria mână în ecoul exilului: „Mă numesc Pamfil Șeicaru, născut în anul 1894, luna aprilie... Am intrat în presa cotidiană în aprilie 1918, după ce am fost demobilizat și de atunci am continuat să fiu comentator al evenimentelor politice interne și externe, colaborând succesiv la diverse ziare și reviste. În 1923 am fost angajat la ziarul Cuvântul, ca șef-redactor, proprietar fiind ing. Titus Enacovici. Articolul de fond (leit articol) era semnat de mine. În anul 1924 am fost ales președinte al Sindicatului ziaristilor. În 1927 am demisionat de la ziarul "Cuvântul" și am luat conducerea ziarului "Curentul", al unei societăți anonime, unde am funcționat ca director și redactor-șef... Din ianuarie 1927 și până la 9 august 1944, când am plecat din țară, articolul de fond era semnat de mine. Am fost ales de trei ori ca deputat independent în Parlamentul țării...” Numai cine cunoaște fiorul-mpreunării dintre suflet și condei, poate înțelege ce înseamnă să scrii zilnic, vreme de 17 ani articolul de fond.

Urc pe un drum ce se așează mai blând sub pașii pelerinului cu mămăliga-n traistă decât sub aceia ai drumețului urban, îndreptându-mă spre un loc unde pravila Bisericii vindecă apatia veacului acesta. S-o fi chemând el Dealul Moșului - locul ales pentru înălțarea mănăstirii - dar îți este de trebuință pentru a-l urca, multă vigoare tinerească. Urc pe Drumul Eroilor, scurtând calea spre așezământul monahal, cu mici popasuri menite să-mi bandajeze efortul și privind îndelung, la cât de frumoasă e Dunărea îngustându-se între coapsele munților, ca un mijloc de față tânără, îngrădită de brațe pătimase. Dunărea; „fiți atenți când vuieste Dunărea, când bate vântul, când tună și, mai ales, când inima oamenilor plânge”.

Bogată mai este în repere creștine, această trecătoare croită de bătrânul Danubiu, atât de bogată, încât ar trebui să se cheme „Defileul Sfințeniei”. Un copac rupt din trunchi, prăvălit peste un lujer, închipuie un baci aplecat peste putineul de bătut laptele. Câți copaci, atâtea năluciri... Am

ajuns pe „Cușma moșului”; acoperișul mănăstirii lucește galben în lumina soarelui de toamnă. Tabla ce acoperă acest rai auster, spălată de ploile dese ale munților e cea mai sigură protecție în lupta cu șuvițele Coșavei. Este atâtea liniște aici, că noaptea poți auzi apele lunii clipocind. Întârzii puțin la intrarea în mănăstire, privind cu încântare ceva ce-mi amintește de promenadele de la Karlovy Vary. Numai că acolo, departe în Cehia, colonadele fastuase, ascund mistere, superstiții, obsesii; pe când aici, coridoarele lungi lucrate în lemn masiv, găzduiesc numai lumină, multă lumină... Intrarea în Sfânta mănăstire a fost astfel gândită, încât umple de smerenie pe oricine îi trece pragul. Dar ce e smerenia? Să fie oare puterea de a spune mereu: iartă-mă? Să fie pietatea vameșului? Sau înțelepciunea de a nu lăsa soarele să apună întru mânia noastră? La ieșirea din biserica în care „pe iconostas, asceții merg cu tălpi de trandafiri”, mă gândesc la vorbele Sf. Augustin: „Există un lucru pe care nici Dumnezeu nu-l poate face: să facă neîntâmplare cele întâmplare”. Comunismul nu poate fi făcut ne-

întâmpat. Fapta celor ce au transformat chiliile călugărițelor în locuri de cazare, iar biserica în restaurant, și ulterior în discotecă după 1945, e greu de uitat. Și cine crede că după 1989, haita acelora s-a stins, se înșeală amarnic. Urmașii lor, „îmblă azi cu doua femei și zic că sunt Sfânta Treime”. Și ne mai ciudim că țării acesteia îi lipsește până și bănuțul văduvei pentru a-și cumpăra biletul pentru Rai...

Muntele, ca o spinare de elefant odihnind în toamnă și Dunărea lunecând încet, încet, cu teama de-a nu-l deștepta... Și cerul, cerul, făcătorul și ocrotitorul lor... Natura nu este niciodată tristă. O carte ca *Don Quijote* pare tristă în ochii lui Dostoievski, dar natura niciodată. Tristețea nu aparține divinității... „Veselie, cu orice chip. Întristarea clocește ouăle diavolului”, mă avertiza în chilia sa de ascet iubit de divinitate, aflată la Mănăstirea Sfânta Maria din Techirghiol, preacuviosul părinte Arsenie Papacioc. Întârzii pe una din băncile mănăstirii, privind la fluturii târzii, la limpezimea împrejurului, la timp. La timpul în care un mitropolit, Vasile Lăzărescu a refuzat târnosirea acestui așezământ monahal, din pricini de șovăielnicie care pot îndepărta - vremelnice adevărat - un arhiepiscop, de har. La timpul în care Sadoveanu, un iscusit „atlet” al centurii politice; a început cu Partidul Popului, apoi cu Argetoianu, mai încolo cu monarhia, ca inspirat de interesele sale „înalte”, să se instaleze definitiv în brațele comuniștilor care la rândul-le l-au așezat în conacul lui Pamfil Șeicaru de la Ciorogârla; de unde Sadoveanu îi fură lui Pamfil Șeicaru tot: conac, mobilă, tacâmuri, pat și probabil chiar și nădragii, cum spune Vic-

tor Frunză. Nu zadarnic îi scria Șeicaru într-un pamflet publicat în 1954: „Dimensiunile talentului dumitale, tovarășe, nu pot acoperi găleata cu lături a marxismului de ocazie pe care o porți cu atâtea zel... Este trist, tovarășe Sadoveanu, și o știi mai bine decât mine că faci parte din Comitetul de administrație a coloniei care până la 23 august 1944 a fost un stat suveran... M-am gândit mai ales la dumneata, la rolul sinistru pe care îl joci în această crucificare a neamului românesc. Și cu atât mai mult ne doare, cu cât mânjești ca un netrebnic tot ce ne-a încântat tinerețea noastră de prețuitori ai literaturii”.

Mă despart de acest loc în care oamenii învață să viețuiască încet, la ceasul când de pe brațele copacilor se prefiră amurgul. Despre ctitorul acestui așezământ monahal s-au spus multe neadevăruri în vremea vieții sale - fapt firesc la un popor căruia zvonul îi freamătă a adevăr irefutabil - amintiți-vă doar de celebra constrângere pe nedrept atribuită lui: „șantajul și etajul”. Dar poate cineva crede astăzi, că omul care a contribuit esențial la ridicarea mănăstirii Sf. Ana, a Monumentului de la Mărășești comandat lui Oscar Han și a unui cimitir al militarilor români căzuți în Franța, la Val du Roy, putea trăi ca o haimana a bacșifului? Nu, Pamfil Șeicaru nu poate fi identificat prin celebra formulă inventată de Iorga, pentru adevăratul rechin de presă: Stelian Popescu. Din Pamfil Șeicaru, din voluntarul ajuns erou în Primul Război Mondial, distins cu ordinul „Mihai Viteazu”, sovieticii au făcut primul condamnat român la moarte. Nu a existat exilat căruia să se fi organizat din țară și chiar din exil atâtea acțiuni de compromitere, crede Marian Popa, în a sa *Istorie a literaturii române*. Înainte de a pleca, vizitez Muzeul memorial Pamfil Șeicaru, prilej de a-mi reaminti că acest om, a slujit drept model multor scriitori: lui Liviu Rebreanu pentru Pahonțu, gazetarul supradotat din *Gorila*, lui Agârbiceanu, pentru Ilarie Zopârțan din *Sectarii*, lui Mihail Sebastian, pentru Borcea din *Ultima oră*, lui Marin Preda pentru „marele ziarist” Grigore Patriciu din *Delirul*, lui Radu Tudoran pentru Pretoreanu în *Sfârșit de mileniu*, etc.

Cobor, viața de obște veghează flacăra creștinească pe această cușmă de munte. În urma mea, sunetul de toacă deșteaptă ceasurile amorfite ale văzduhului. Parcă-l aud pe Damian Ureche strigând de pe fâșia... Raiului:

„Și toaca veșnic toacă păcatele pe toacă, Se-adună cer din oameni cu cer din Dumnezeu,

Deci adevăr zic vouă, am înviat, chiar dacă Pe-o cruce nevăzută mă răstigniți mereu.”

La vreme de toamnă, se dezmiră pădurea de miracolul verii - când tot locul era înmiresmat de adierea câmpurilor de ventricică, de cimbrisor, de ciuboțica-cucului, ori pufuliță cu flori mici, plante ce nu cresc altundeva decât în ținuturile înalte, iar viața de obște, cu fruntea-n cer, se vestește și se va vesti mereu lumii, „în mănăstirea ridicată de mine, pe a mea cheltuială, fără să cer nici o contribuție de la stat și nici prin subscripție publică, întru pomenirea camarazilor mei morți în anii războiului pentru realizarea Daciei ...”

Vasile TODI

CĂLĂTORIND PRIN EUROPA

Fotbal Club Spartak Trnava este una din cele mai consacrate echipe din Slovacia, echipă care a câștigat Campionatul și Cupa fostei Cehoslovacia de 5 ori și care a ajuns o dată chiar în semifinala Cupei Europene.

Echipa își desfășoară meciurile de pe teren propriu pe stadionul Antona

Malatinskeho, al doilea al țării, cu o capacitate de 18.448 de locuri.

Fanii echipe sunt unii dintre cei mai fanatici din Slovacia, recunoscuți pentru pasiunea lor pentru echipă și pentru înclăștările cu rivalii de la Slovan. Cel mai mare grup de ultrasi se numește Ultras Spartak.

Anul acesta echipa are un parcurs destul de bun, fiind pe locul 3 în campionat și calificată în semifinalele cupei. Având în componență destui jucători străini de calitate, patronatul echipei își dorește să realizeze iarăși performanțele de pe vremea Cehoslovaciei.

Mircea PETROMAN

Redactor sportiv al Trustului de Presă "Magazin"

Ritualuri rusești

Rusul obișnuit consumă cel puțin o sticlă de vodcă pe săptămână. Vodca este, în Rusia, emblema și comoara națională. Băuturile alcoolice amestecate sunt considerate slabe, înșoșitoare și chiar insultătoare, atunci când sunt oferite ca atenție, în cazul unei vizite sau la o petrecere de ruși. În Rusia există multe ritualuri asociate consumului de vodcă; între acestea se numără obiceiul prizării firimiturilor de pâine de seară, înainte ingerării unui gât de băutură spirtoasă, precum și concepția că, odată desfăcută, o sticlă de vodcă trebuie terminată. Totuși, unul dintre cele mai interesante ritualuri rusești asociate consumului de vodcă presupune ingerarea concomitentă de zeamă de castraveți, pentru a preveni starea de mahmureală ulterioară desfătării cu alcool.

Andreea CHIRILĂ

Redactor al revistei "Jurnal de Moldova Nouă" al Trustului de Presă "Magazin"

D'ALE LU' DINESCU

Trăiesc o viață foarte frumoasă. Mă interesează lumea asta normală. Decât

invitat pe yacht-ul vreunui miliardar, mai bine în bărcuța mea la malul Dunării.

*

Moș Iliescu de asta și trăiește atît că știe să pună ura deoparte. Iliescu a înțeles ce-i satira. Băsescu are o ură obositoare. Ura lovește ficaii mai tare decît whiskyul.

Pe vremea lui Ceaușescu dacă erai poet, chiar erai erou.

Marioara MICULA

Redactor al revistei "Jurnal de Bara", din cadrul Trustului de Presă "Magazin"

DIN ALBUMUL CU POZE FRUMOASE

Ediția 2010 a distincțiilor „Pro Cultura Timisiensis” găzduită în Palatul Administrativ Timiș și desfășurată între parametri optimi necesari unei astfel de manifestări, grație atenției pe care domnul Răzvan HRENOSCHI, șeful serviciului de relații publice al Consiliului Județean Timiș, o acordă tuturor sărbătorilor spirituale, a avut și în acest an - la secțiunea seniori-slujitori de seamă ai artei timișene: pianistii Sorin PETRESCU, Manuela MIHĂILESCU și Dragoș MIHĂILESCU, artistul plastic Petru GALI, scriitorul Lucian ALEXIU, actrița Aurora SIMIONICĂ, scenograful Dumitru POPESCU și Alexandru WINTERFELD, prof. Stela JUPAN, jurnalistul Costa ROȘU și interpreta de folclor Elena JURJESCU.

Ioana IORGOVAN

Ipoteze inedite

DESPRE CÂTEVA LEGI ALE OCÂRMUIRII INCAȘE

Incașii n-au avut niciodată pedepse în bani sau confiscări de bunuri, pentru că ziceau că luând avutul, dar lăsând viața vinovatului nu însemna a ușura țara de rele, ci a-i ușura pe răufăcători de grija gospodăriei, lăsându-le astfel mai multă libertate pentru a făptui noi fărădelegi. Dacă vreun curaca (căpitan peste 100 de soldați sau supuși) se răzvrătea, lucru pedepsit cu moartea de incași, după aplicarea osândeii nu înlătura de la cărmuire pe moștenitorul lui, dar când i-o încredința îi aminteau care era vina și pedeapsa părintelui, pentru ca el să se păzească de aceeași greșală.

Aceeași grijă o aveau și pe timp de război, neînclăturând niciodată pe căpitanii băștinași din ținutul din care veneau oamenii la oaste; îi lăseau în slujba lor, punând mai mare peste ei

câte un conducător de viță regească, iar căpitanii erau foarte bucuroși să fie ajutoarele celor din neamul Inca, căci acesta era un lucru de mare preț în ochii supușilor.

(va urma)

Ștefan APENEȘCU

Timișoara

DIN LUMEA CELOR CARE...

Dumitru Dragomir: "Azi citești, mâine citești, poimâine citești. Te apucă panda-liile!"

Gigi Becali: "Mie nu-mi place să citesc, că-mi lăcrimează ochii, mă-nțelegi, mă dor ochii"

"Suporterii noștri sunt 80% din București și 40% din provincie", Ionel Dănculescu

"Mi se face pielea găină când vorbesc despre Nae Manea!", George Copos

"Mitică Dragomir este același pentru toți și diferit pentru fiecare", Gigi Becali

"Filosofia este o transcendență prope-deutică pentru sufletul bântuit de moarte al românului", Cornel Dinu

"Borcea spune că are echipă de cinci

stele? El poate să spună că are echipă de cinci câini. Eu am echipă de cinci stele. La fel și Rapid, poate să spună că are echipă de cinci vagoane", Gigi Becali

"Becali e un brand. Eu pot să fac pui Gigi Becali, dacă vreau", Gigi Becali

"M-am dat și pe mine afară. Nu sunt mulțumit cum am gestionat treburile la club în acest sezon", Gigi Becali

"Între Cornel Dinu, Țălnar și domnul Mușescu este un tandem excelent", Vasile Turcu

"Dică e pentru Steaua ca Google pentru Internet", Mihai Stoica

Ana-Maria COTOȘPAN

Redactor coordonator pentru revista „Jurnal de Gătaia”, al Trustului de Presă „Magazin”

Nichitisme

- ◆ Uneori se răsucesc singele în mine, cum crivățul în teii de toamnă.
- ◆ Nu sînt indiferent la trecerea timpului, sînt numai din ce în ce mai obosit.
- ◆ Am găsit o toantă care ține la mine. Și știți de unde știu că ține la mine? Mi-a spălat cămașa.
- ◆ Piramida s-a abținut să devină munte.
- ◆ Să ai timp și lene înseamnă a avea valoare.
- ◆ Folclorul este dorul de a te întoarce acasă.

Adina BORZA

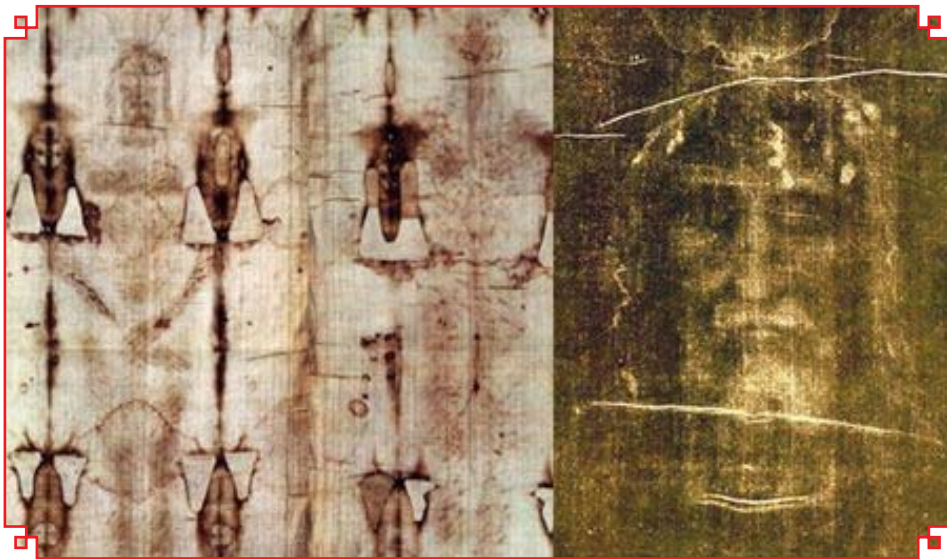
Redactor-șef al revistei "Jurnal de Moravița" al Trustului de Presă "Magazin"

Giulgiul lui IISUS

La Torino există încă un mister greu de dezlegat pentru omenire: Giulgiul lui Iisus. Acesta păstrează chipul Celui care a fost chinuit și răstignit. Importanța acestui lintoliu este de necontestat. Este, poate, dovada ultimă a vieții pămâtenă a lui Iisus.

"Giulgiul din Torino este fie cea mai cutremurătoare și instructivă dovadă că Iisus a existat..., fie este una dintre cele mai ingenioase produse ale minții și mâinilor umane cunoscute până astăzi. Ori este una, ori alta. Nu există cale de mijloc." Aceste rânduri reprezintă esența unor nenumărate polemici, toate legate de una dintre cele mai venerate relicve sacre ale omenirii: Giulgiul din Torino. Relicva este specială, se presupune că pânza aceasta l-a acoperit pe Mântuitor după ce a fost coborât de pe cruce și în cele trei zile cât a fost înmormântat în peșteră.

A VENIT UN ÎNGER

În Biblie, în Noul Testament, stă scrisă minunea învierii lui Iisus. Sfânta Scriptură ne spune că Domnul Iisus Hristos, înainte de a pătimi, le-a spus Apostolilor Săi că El va muri răstignit, dar după trei zile va învia și se va ridica la cer. De teama prezicerilor Mântuitorului, iudeii au pus soldați de pază la mormântul lui Hristos, și au blocat intrarea în peștera ce adăpostea trupul Mântuitorului cu un bloc masiv de piatră. Ceea ce Mântuitorul a prezis nu putea împiedica nici un soldat. A treia zi după ce Iisus a fost îngropat, îngerul Domnului a venit la mormântul Său. Îngerul a dat la o parte piatra și Iisus a ieșit din grotă. Mormântul a fost aflat gol de apostolii veniți să-l vadă pe El. Au mai găsit doar giulgiul și ștergarul ce l-a acoperit Lui chipul. Vestea învierii s-a răspândit cu repeziciune, cu toate că iudeii i-au plătit pe soldați să mintă, să spună că Iisus Hristos Domnul nu a înviat, ci a fost furat de Apostoli, să păcălească lumea.

VREMURI TULBURI

Printre credincioși circula, încă din primele secole de creștinism, vestea păstrării obiectelor folosite la înmormântarea lui Iisus. Cantitatea mică de informații, ce a circulat totuși în lumea creștină, a fost explicată ca fiind cauzată fie de repulsia evreilor față de cultul imaginilor și al relicvelor, fie prin necesitatea acestora de a nu-L prezenta necredincioșilor pe Iisus, Fiul lui Dumnezeu, dezbrăcat, rănit și mort, precum un ultim condamnat al acestei lumi.

Prima menționare a Giulgiului apare într-una din scrisorile Episcopului din Saragosa, la mijlocul secolului al VII-lea. Istoricii bănuiesc că Giulgiul a fost adus în Franța, după căderea Constantinopolului, ca pradă de război. Relicvei sacre i se pierde urma, Giulgiul apărând la Lirey în jurul anului 1352. Din acest moment Lintoliul este păstrat cu atenție. Din 1578, Giulgiul lui Iisus se află la Torino, în Italia. Această relicvă sacră a generat cele mai multe dispute din lumea credinței, controverselor durând până în zilele noastre. De prima oară de când a fost expus în public (în 1351, în Franța), fapt atestat documentar, giulgiul a constituit un obiect de venerație a maselor. Lintoliul a apărut într-o vreme "neprielnică" pentru el. În secolul al XIV-lea, falsificarea relicvelor era ceva obișnuit; peste tot apăreau obiecte, lucruri "sfinte".

IMAȚINEA DE PE GIULGIU

Probabil că soarta Giulgiului nu ar fi fost diferită de soarta obiectelor ce nu constituiau decât niște falsuri, dacă nu ar fi avut un element distinctiv: pe țesătură apar "amprente". Se poate vedea, întipărită pe material, imaginea unui bărbat dezbrăcat, cu urme de biciuire și care a fost crucificat. "Avem dovada absolută a autenticității", spunea Arnaud Upinsky, unul din puținii oameni ce au avut ocazia să studieze îndeaproape Giulgiul. "Identificarea lui Iisus este la fel de sigură ca aceea a unui individ prin amprente digitale", spunea el. La fel ca Iisus, omul de pe Giulgiu a suferit o flagelare romană (peste 39 de lovituri). I s-a pus o coroană de spini. Bârna groasă a crucii i-a lăsat semne pe spate. A căzut sub greutatea ei, genunchii purtând semnele acestei căzături. A fost crucificat după metoda romană, atestată de arheologie: cu trei piroane, unul pentru amândouă picioarele. Inima i-a fost străpunsă. Nu a stat decât foarte puțin timp în giulgiu și a ieșit din el într-un mod misterios, fără nicio smulgere, în ciuda abundenței de răni sângerânde...

MOMENTE GRELE

În dimineața zilei de 12 Aprilie 1997, Giulgiul a fost aproape de pierzanie. Un incendiu inexplicabil a distrus parțial Catedrala din Torino. Atunci s-a reușit ca prin minune, să se salveze Giulgiul lui Iisus Hristos. Probabil Mântuitorul s-a mâniat pe cei ce încă mai contestă Giulgiul, și astfel, pe El. De-a lungul vremii, necredincioșii, toți cei care nu cred în autenticitatea relicvei sacre, au căutat diverse motivații și conotații pentru a desființa mitul Lintoliului. De la explicații de genul "este prima fotografie realizată de Leonardo da Vinci" până la datarea cu Carbon 14 (radioactiv) n-a fost decât un pas... Cu toate acestea, nimeni și nimic nu a reușit să desființeze cu adevărat mitul pânzei ce l-a acoperit pe Hristos. În 1998, două milioane de pelerini, printre care Papa însuși, au mers la Torino să se reculegă în fața Giulgiului. Până când cineva nu va putea dovedi complet argumentele părții opuse, controverselor nu vor înceta.

GIULGIUL MARIEI

Asemeni Fiului său, Maria, Născătoarea de Dumnezeu, a fost ridicată la cer. Se spune că Fiul său a venit să o adoarmă, să o ajute să urce la cer, El și Îngerii. Fecioara Maria a urcat la cer la doua zile după ce a fost adormită, într-o zi de marți, pe 17 august 34. Mărturia ridicării la cer a Mariei o găsim în apocrifă lui Ioan, arhiepiscopul Thesalonicului. În capitolul XIV, ultimul, este scris... "După trei zile, când au deschis sicriul, ca să se închine chivotului vrednic de toată slava, n-au mai găsit decât lintoliile, căci ea fusese luată și dusă la moștenire veșnică de către Cel Care prinsese trup într-Însa, Hristos Dumnezeu. Ca și Fiul său, Maria nu a lăsat în urma sa, în mormânt, decât giulgiul."

CLONARE

Giulgiul lui Iisus are o lungime de 4,34 metri, lățimea fiind de 1,10 metri. Cercetătorii au putut stabili, cu ajutorul urmelor de sânge de pe giulgiu, grupa de sânge a Mântuitorului: AB. Bazându-se pe această descoperire, un grup de cercetători americani a pus la cale un proiect numit "T2K". Acest pseudoproiect are stabilit un scop ciudat... este menit să ducă la clonarea lui Iisus. Vaticanul a ținut ascunsă până de curând o profeție a Fecioarei Maria, făcută la Fatima, ce poate da naștere multor controverse: "... Cât trebuie să sufere Pruncul, văzându-i pe oameni cum încearcă să-L recreeze într-un trup fără suflet!". Profeția Fecioarei pare să prefățească nebunia acestor oameni ce nu mai au nimic sfânt.

Documentul pe care îl publicăm în paginile de față - în fapt stenograma ședinței din 2 și 3 aprilie 1946 - provine din Arhivele Naționale Istorice Centrale, fondul CC al PCR - Secția Cancelarie, dosarul 28/1946. Subiectul principal al discuțiilor de la Moscova l-a reprezentat organizarea alegerilor din România, care erau menite a conferi legitimitate Partidului Comunist Român, modul de constituire a coaliției guvernamentale, susținerea de către sovietici a campaniei electorale a PCR cu 1.000.000 de dolari, care urmau să fie schimbați la "bursă" (piața neagră) din România; atragerea de către comuniști a țăranilor prin măsuri populiste, inclusiv distribuirea în timpul campaniei electorale a titlurilor de proprietate asupra terenurilor agricole ocupate sau date prin reforma din martie 1945. Alegerile pe care în aprilie 1946 comuniștii români le vedeau desfășurate undeva în august aveau să aibă loc abia în 19 noiembrie același an.

Stenograma ședinței din 2 și 3 aprilie 1946,
I: 2 aprilie 1946

Malenkov: Ce probleme aveți de discutat?
Dej: În primul rând problema alegerilor.
Malenkov: În ce stadiu vă aflați cu alegerile?
Dej: Ne găsim încă în faza pregătirii alegerilor.
Malenkov: Pregătirea poate să dureze mult. Pe când credeți să faceți alegerile?
Dej: Aproximativ în august.
Malenkov: De ce în august? Cu ce legați ținerea alegerilor în august?

"COLONIZAREA" ECONOMIEI PRIN NATIONALIZARE

Dej: Legăm alegerile în primul rând de recolta nouă și în al doilea rând, câștigăm timp suficient pentru a pregăti bine alegerile.

Malenkov: Cum credeți că mergeți în alegeri? Pe liste comune?

Dej: Sunt două păreri. O părere susține să mergem uniți în bloc guvernamental și varianta a doua preconizează ca FND - Frontul Național Democrat, să meargă aparte și Gheorghet Tătărescu aparte, încheind însă cu dansul un acord pentru sprijin reciproc.

Molotov: Cum înțelegeți să vă sprijiniți cu Tătărescu în afară de bloc?

Dej: Sprijinirea o înțelegem în sensul de a nu ne ataca reciproc și acolo unde întâlnim dușmanul comun, de a lupta cu forțe unite pentru zdrobirea lui. Totuși, cu toată înțelegerea care ar putea fi stabilită sus, în practică, jos, este de prevăzut că vor exista ciocniri între aderenții lui Tătărescu și masele care sprijină FND.

Malenkov: Aveți un program?

Dej: Da.

Malenkov: Programul pe care îl propuneți este programul blocului?

Dej: Sunt punctele de program propuse de Partidul nostru ca bază de discuție cu celelalte forțe democratice, inclusiv Tătărescu.

Molotov: Ați discutat programul cu celelalte partide?

Dej: Nu l-am pus încă în discuție, în afară de discuțiile purtate în general cu social-democrații. Cu Tătărescu am discutat înainte cu două zile de a veni încoace, câteva din cele mai importante puncte de program.

Malenkov: Care sunt acele puncte?

Dej: Naționalizarea BNR - Banca Națională a României, naționalizarea societăților de asigurare, controlul principalelor bănci, controlul activității cartelurilor și a asociațiilor cu caracter de monopol.

Molotov: Programul ce-l propuneți este al Partidului?

Dej: Da, este al PCR. De altfel și Tătărescu a făcut un proiect de program, care în realitate este un fel de apă goală. Noi nu ne-am angajat în discuție pe chestia proiectului său, urmând să facem noi propuneri pentru a nu lăsa ca Partidul nostru să rămână în coada propunerilor lui Tătărescu.

Molotov: Tătărescu a arătat proiectul său numai comunistilor?

Dej: Da, numai nouă.

Molotov: Care este atitudinea celorlalte grupuri?

Dej: Pozitivă. Social-democrații sunt în principiu de acord. În ceea ce îl privește pe Tătărescu, am discutat numai principalele puncte. El s-a declarat de acord în fond cu naționalizarea, dacă aceasta poate să ne aducă voturi, dar a făcut rezerve asupra oportunității înscrierii acestui lucru în program.

Malenkov: Adică, în principiu a fost de acord cu aceste lucruri?

Dej: Da, dar spunea că ar fi poate mai bine să facem toate acestea după alegeri, presupunând că se poate crea panică, precum și perturbații de natură economico-financiară. Și când

i-am afirmat că acestea sunt puncte la care nu putem renunța, a lăsat să se înțeleagă că ar fi dispus până la urmă ca acest lucru să se înscrie în program.

Th. Georgescu: Aceasta este în conformitate cu vechiul lor sistem. Se înscria în program tot ce aducea voturi, fără ca aceste lucruri să se realizeze după alegeri.

Malenkov: Ce anume vreți să naționalizați?

Dej: BNR, societățile de asigurare; să realizăm controlul asupra altor bănci mai importante și asupra industriilor cartelate.

Malenkov: Ce industrii cartelate aveți?

Dej: Industria zahărului.

Th. Georgescu: Industria cimentului.

Malenkov: Cimentul este la voi monopol?

Th. Georgescu: Nu, cartel.

Malenkov: Calea ferată este în întregime a Statului?

Dej: Da, și are în plus o serie de întreprinderi anexe. Statul are cam 1/3 din industria în proprietatea sa.

Malenkov: Care sunt industriile la care va referiți?

Dej: De exemplu, Uzinele de Fier Hunedoara, care produc fontă, oțel și fier. În prezent produc semifabricate, dar dacă ar avea laminoare, ar putea scoate și produse finite. Această întreprindere lucrează cu numai 10% din capacitatea sa. Din 5 furnale, câte are, lucrează în prezent numai unul și acela cu capacitate redusă. Într-o situație similară se află și industriile particulare. De exemplu, Reșita, și Titan-Nădrag-Călan lu-

crează cu circa 35% din capacitate. Asta este situația în diverse compartimente ale industriei naționale.

Malenkov: Ce va lipsește?

Dej: Cocs, material refractar și materii prime.

Malenkov: De cât cocs aveți nevoie?

Dej: Nu aș putea indica o cifră exactă.

Malenkov: Să ne întoarcem la cele discutate. De ce legați chestiunea naționalizării BNR de alegeri?

Dej: Ne-am gândit să venim la alegeri cu ceva nou. Reforma agrară am făcut-o și după aceasta trebuie făcut un pas mai departe. Prin naționalizarea BNR lovim în baza materială a lui Brătianu și Maniu.

Malenkov: Ce chestiuni mai importante mai aveți?

Dej: Tratatul problemei monarhiei în program.

Malenkov: Aveți păreri deosebite despre monarhie?

Dej: Am ocolit această problemă. Nu am discutat-o în CC. Această problemă ni s-a ivit aici, deoarece Tătărescu o tratează ca primul punct din programul său.

/Se citește formularea lui Tătărescu./

Malenkov: El crede că veți accepta propunerea lui?

Dej: Nu am discutat cu el această chestiune.

Malenkov: Credeți că ar trebui să vorbiți de rege în program?

Dej: Ținând seama că există în țară un sentiment monarhic, că partidele "istorice" și chiar Tătărescu bat moneda pe această chestiune, credem că ar fi bine să nu ocolim această problemă.

Malenkov: Care este formularea voastră?

Dej: În program nu am pus nimic. Aici ne-am gândit la o formulare. Ea are două variante.

/Se citește varianta întâia./

"... asigurarea drepturilor și libertăților cetățenești în cadrul regimului monarhic constituțional - ca asezământ de bază al Statului democrat român."

Malenkov: /Zâmbind/ Se apropie de formula lui Tătărescu.

Dej: Ne-am gândit și noi că sfârșitul nu merge și de aceea am făcut varianta a doua: "Asigurarea drepturilor și libertăților cetățenești în cadrul regimului monarhic constituțional".

Molotov: Credeți că o să vă aducă voturi faptul că veți scrie despre monarhie în program?

Dej: Faptul că vom scrie despre monarhie, nu va respinge de la noi o serie de elemente. Trebuie să socotim cu realitatea. Sentimentul monarhic mai există încă la noi.

Molotov: La țărani?

Dej: Da, mai ales la țară.

Molotov: Atunci, în alegeri va fi un bloc guvernamental. Dar de cealaltă parte?

Dej: Nu aș putea să mă pronunț. Judecând după atitudinea presei dușmane, se pare că au o linie comună. Dar nu pot spune dacă vor merge pe liste comune.

Molotov: Trebuie socotit cu faptul că vor merge pe listă comună și partidele "istorice". Sunt la ei frământări mai mari decât la voi.

Dej: La noi nu există frământări.

Th. Georgescu: La noi există ceva fricțiuni. De exemplu, cu social-democrații.

Dej: Sunt ceva fricțiuni, dar nu frământări de natură celor din sânul "istoricilor". La național-țărăniști sunt două grupuri, unul din jurul lui Maniu/ardelenii/ și al doilea în jurul lui Mihalache.

Molotov: Ce puncte aveți în program pentru sate?

Dej: Credite ieftine, stații de închiriat mașini, procurarea de semințe etc.

Molotov: Ce rezultate credeți că veți avea în alegeri?

Dej: Dacă vom alcătui un front continuu al tuturor forțelor democratice, vom obține 70-75% din voturi. /Expune problema cu primă electorală de 20%, menționând că "istoricii" au introdus-o în 1927 și că s-au folosit de ea atât liberalii, cât și țărăniștii/.

PROPRIETATEA CA MITĂ ELECTORALĂ

Malenkov: Care sunt rezultatele reformei agrare?

Dej: Rezultatele sunt relativ bune. Au primit pământ vreo 600.000 de gospodării.

Th. Georgescu: Aproape 700.000.

Malenkov: De familia?

Dej: Da, s-au făcut însă anumite greșeli în aplicarea reformei agrare.

Malenkov: Ce greșeli s-au făcut?

Dej: Încă până la 6 martie 1945 am îndemnat țăranii să înceapă realizarea improprietării, deși lege nu există. Țăranii au fost la început timizi, dar în urma acțiunii activiștilor noștri, au început să-și ia pământul. S-au făcut unele abuzuri, trecându-se peste cadrul prevederilor partidului nostru cu privire la repartizarea loturilor de pământ celor îndreptățiți la improprietare. /Arată diverse cazuri de abuzuri/.

Molotov: Ați întărit calitatea de proprietari a țăranilor improprietării, asupra pământului? Le-ați dat documente de proprietate?

Dej: Am format o comisie interministerială care controlează aplicarea reformei agrare și după control, se dau titlurile.

Th. Georgescu: Nu s-a dat încă până acum niciun titlu de proprietate.

Molotov: Dacă nu le dați documente de proprietate nu vor vota cu voi.

Dej: Împărțirea titlurilor de proprietate vrem s-o facem în cadrul campaniei electorale, ca una din măsurile de atragere a țăranilor.

Molotov: Just.

Malenkov: În privința Ardealului sunt toți de acord cu noi?

Dej: Asupra acestei chestiuni Partidul și-a fixat punctul de vedere. Considerăm problema Ardealului de Nord ca definitiv hotărâtă. Această chestiune nici nu o punem în discuție.

Malenkov: Este adevărat că Groza ar fi promis o parte din Ardealul de Nord?

Dej: Nu am auzit despre așa ceva. (Povestește despre recepția dată de Groza în onoarea artiștilor maghiari și despre întrebările puse de Miss Ungaria lui Groza în chestiunea Ardealului de Nord.) Față de noi, Groza s-a pronunțat că s-ar putea discuta problema acordării unei autonomii administrative a Ardealului de Nord, în cadrul Statului român. Nu sunt sigur, dacă nu le-a spus și altora ceva în acest sens.

Malenkov: Care este atitudinea lui Maniu în problema Ardealului de Nord?

Dej: Deschis nu poate lua altă atitudine decât noi, căci s-ar compromite. Dar în realitate îl interesează mai mult ce regim va fi stabilit în România, decât al cui va fi Ardealul de Nord. Atenția lui se îndreaptă spre răsturnarea guvernului. El întreține legături cu reacționarii unguri. Am prins chiar unele scrisori adresate cercurilor maniste.

(va urma)

La invitația conducerii Primăriei orașului Jimbolia, domnul Vasile TODI, președintele Uniunii Jurnaliștilor din Banatul Istoric, a participat la manifestările festive prilejuate de Ziua Națională a României. Discursul domniei sale - preluat și de revista „Suflet Nou” - îl publicăm integral.

G.N.

Doamnelor și domnilor, am venit astăzi în orașul Jimbolia, Chumbul cum îl întâlnim în dijele papale ale anului 1333, la invitația domnului primar Gábor Kaba, însoțit de artileria tânără a Uniunii Jurnaliștilor din Banatul Istoric: domnișoara Ana-Maria Cotoșpan - secretarul Uniunii, domnul Grațian Neamțu, informaticianul care dă contur electronic activităților noastre și domnul Marius Matei, muzeograful instituției. Toți trei, jurnaliști de frumos viitor, muncind pentru a se regăsi în nobila familie a gazetarilor care rămân avangarda ce deschide orice bătălie în viața popoarelor. Am acceptat chemarea domnului Kaba deși la ora 13:00, am ședința Biroului Director al Uniunii, și pentru că în Hatzfeld - cum au numit nemții colonizați la 1766 locul unde ne aflăm astăzi - Ziua Unirii se încercuiește cu altă lumină. Zsomboloya cum l-au numit maghiarii imperiali, ori Žombolj cum numesc sârbii acest oraș, ori Džimbolj cum îl pomenesc bulgarii bănățeni, sau mai pe românește Jimbolia-orașul efectiv predat Statului Român la 10 aprilie 1924 - prin protocolul schimbului de teritorii, este locul unde unirea înseamnă împletirea armoniei și nu înnodarea intereselor cărăpănoase. Ciudat, rostind sinonimul adjectivului meschin, îmi amintesc de un „mitic” din București, care știind de unde voi saluta ziua de 1 Decembrie, mi-a spus cu glas zimțat: „Voi bănățenii ați venit cam greu la Unire”. Știa ceva politicastru, dar nu știa cât știe, asemenea oricărui ins cu cultura urechii. Banatul, onorată adunare, cu oamenii lui care nu se lasă dominați de fiori extatici, este adevărat că a urmat în preajma Unirii, un proverb sefard de o infinită înțelepciune: „La murit și la plătit să nu te grăbești niciodată”. Și din acest motiv dar mai ales din dorința de a păstra integritatea Banatului multi-etnic, în detrimentul națiunilor interesate de pământul bănățean, la 31 octom-

brie 1918, a fost proclamată la Timișoara, Republica Bănățeană care se dorea o așchie de Elveție la hotarele Balcanilor, care se voia, un exemplu pentru toate țările cu care vremelnic s-a învecinat. Numai că exemplul, spunea Nae Ionescu, nu poate fi sesizat de proști nici măcar senzorial. E de povestit pentru o mai bună înțelegere a

toleranței care se simte acasă între hotarele Banatului, ciudatele mariaje interconfesionale: șvabii evanghelici și catolici și șvăboaiicele neconvertite rămase protestante, ca să priceapă și cei străini de pământul Banatului de ce aici a fost este și va fi posibilă ipostaza dialogică a culturilor. Nu degeaba în Timișoara, capitală a „Țării de coroană”, conviețuiau într-o încântătoare simbioză, peste 20 de etnii și 8 confesiuni - ortodoxă, romano-catolică, greco-catolică, luteran-evanghelică, reformat-calvinistă, iudaică, neo-protestantă, islamică. Banatul prieteni, este singura regiune a României de astăzi, în care oamenii s-au unit sprijiniți de buna înțelegere. Dar să revin la ziua de 1 decembrie, care de-a pururi, va însemna pentru poporul român, ziua în care s-a vestit lumii prin hotărârea Adunării Naționale de la Alba Iulia, Unirea românilor sub sceptrul regelui Ferdinand I. Marea

Unire de la 1918, este de departe cea mai splendidă pagină din istoria poporului român. Și un fapt deloc neglijabil, Marea Unire - după cum corect apreciază istoricul Florin Costiniu, în cartea sa „O istorie sinceră a poporului român” - nu a fost rezultatul participării României la război. Nici partizanii Antantei, nici cei ai puterilor centrale, nu au avut în vedere revoluția din Rusia și destrămarea monarhiei austro-ungare. Raționamentul lor s-a înscris formule tradiționale a raportului de putere interstate: victoria Antantei ne va da Bucovina, Transilvania și Banatul, iar victoria Puterilor Centrale ne va da Basarabia; o biruință o excludea pe cealaltă, astfel că nimeni nu vedea cum ar fi cu puțință, ca toate aceste provincii românești, să intre aproape simultan în frontierele Vechiului Regat. Iar măreția acestui act după cum menționează același istoric, desăvârșirea unității naționale, nu este opera nici a unui om politic, nici a vreunui guvern și cu atât mai puțin a vreunui partid; unirea reprezintă fapta istorică a întregii națiuni române realizată dintr-un elan țășnit cu putere din străfundurile conștiinței unității neamului, printr-un gând controlat de fruntașii politici, pentru a-l călăuzi cu inteligență politică remarcabilă spre țelul dorit. Înainte de a încheia, aș vrea să vă amintesc tuturor, că ziua de 1 decembrie, a fost dăruită poporului român ca zi națională, nu de Legea nr. 10 din 31 iulie 1990, promulgată de președintele Ion Iliescu, ci de Banatul răzvrătit în 16 decembrie 1989, împotriva comunismului asiatic, care a împletit chiar și între hotarele sale, dualitatea caracterului latin, cu grosolănia și fatalismul slav”. Să ajute bunul Dumnezeu țării acesteia, să poată sprijini Banatul pentru a redeveni acel colț de rai, din vremea generalului Claus Florimont conte de Mercy, unde „fiecare frunză de dud se transforma cu răbdare și timp, într-o rochie de mătase”.

Din averea graiului bănățean

PRUNA

Dimitrie ACEA

Pruna nu-ș cunoaște prunu,
Numa omu-ș șcie bunu.
Nu, l-o șciut, dar l-o zuitat
În mormânt când l-o-ngropat.

Pruna-ș poartă mustu-n ea,
Omu-o stoarșie ca să-l bea,
Să-ș petreacă și să câncie,
Viața grea să-ș-o zăucie.

Omu-o fost frace cu prunii
Baș dă la-nșieputu lumii.
Și cu șanțu, tot așa :
Ca-n pat, bat, în el durmea !

Omu, prunu și cu șanțu
Îs legaț prăcum îi lanțu :
Fiecare-i căci-o dzală
Într-o lumie-a lu Păcală.

Omu-i frace cu păharu
Al dă-ș neacă-n el amaru,
Și cu șanțu tot la fel
Când să oginieșcie-n el.

În aceste vremi care pot împăienjeni destinul unei țări, darămite al unei publicații comunale, Nicolae Danciu Petniceanu - pe care l-am crezut trăitor la Petnic, editează la Mehadia, o frumoasă revistă românească. La recomandarea sa, publicăm cu bucurie, o parte din materialul semnat de Prof. dr. Iulian Lalescu.

"Banatul ca denumire"

Denumirea regiunii nu are nicio legătură cu originea, etnia, limba sau religia locuitorilor săi, așa cum se întâmplă în multe alte locuri. Originea regionimului Banat este și acum controversată. Unii susțin că ea ar proveni din rădăcina unui verb ce apare la mai multe neamuri germanice, ban, care înseamnă a proclama sau a anunța. De-acolo a trecut în latina medievală, sub forma bannum, care înseamnă - la neamurile france, de exemplu - proclamație, dar și districtul asupra căruia respectiva proclamație urma să aibă efecte.

Alții consideră că ban provine din persană, unde înseamnă stăpân. Din acea limbă, el ar fi fost preluat de avari și adus în zona Pannoniei, unde aceștia au stăpânit în secolele VI-VIII. Tot de avari

este legată și o altă interpretare, conform căreia originea cuvântului ban ar veni de la numele unui mare comandant militar, Bajan Khagan. Aceste opinii sunt contrazise de cei care cred că ban vine dintr-o veche rădăcină proto-indoeuropeană, bha, care înseamnă a vorbi. În sfârșit, o altă opinie acordă termenului ban o origine slavă. Funcția de ban ar fi existat la slavii sudici, în zona Croației și Bosniei, încă înainte de venirea maghiarilor, care l-ar fi preluat de la slavi.

Indiferent de originea lor - germanică, proto-indoeuropeană, persană, avară sau slavă -, termenii ban și Banat au fost folosiți în Evul Mediu sud-est-european pentru a desemna o funcție militar-administrativă, respectiv teritoriul asupra căruia acea funcție se exercita. În partea de sud-est a Europei au existat, în acea vreme, mai multe Banaturi. În Croația se aflau demnitarii denumiți Ban, ca și în Bosnia, al cărei teritoriu constituia o Banovina. În zonă, termenul Ban pare să fi

desemnat ceea ce pentru spațiul germanic era un Markgraf, conducătorul unui ținut de graniță, cu importante atribuții militare.

În Evul Mediu, între regatul Ungariei și principatul Valahiei era așezat Banatul de Severin, care s-a aflat când sub suzeranitatea regilor maghiari - care, probabil, i-au dat numele -, când în stăpânirea principilor valahi. În el era cuprinsă doar partea de sud-est, dinspre Dunăre, a Banatului de mai târziu, din vremea stăpânirii austriece.

După înfrângerea armatelor ungare la Mohacs, în 1526, ținutul dintre Mureș,

Tisa, Dunăre și Carpați, organizat până atunci în mai multe comitate ungare, a intrat sub stăpânire otomană. Războiul dintre habsburgi și otomani din anii 1816-1818 a adus regiunea sub stăpânirea Curții din Viena.

Odată cu stăpânirea austriacă, numele Banat devine denumire oficială pentru provincia de treburile căreia se ocupa „Kaiserliche Banater Landes-Administration”. Abia în anul 1778 regiunea a revenit sub administrație maghiară, ocazie cu care a fost din nou organizată în comitate (Temes, Torontal și Karasso), pierzându-și numele anterior. Denumirea de Banat s-a păstrat, însă, pentru un fragment al fostei provincii. Încă înainte de această dată fusese organizată de-a lungul Dunării și a limitei estice a provinciei „Granița Militară Bănățeană”, cu două regimente - germano-bănățean și illiro-român -, care avea să rămână sub comanda directă a Vienei până la desființarea ei, în 1872.